Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

Ebrill 2022 – Mawrth 2023

Y Tribiwnlys Eiddo Preswyl
Residential Property Tribunal

Cynnwys

Rhagair		3
Adran 1	Trefniadau Goruchwylio Cydymffurfiaeth	4
Adran 2	Asesu Cydymffurfiaeth	5
Adran 3	Adrodd ar waith a wnaed yn 2022-2023	6
Adran 4	Gwaith sydd i ddod 2023-2024	7

OGL © Hawlfraint y Goron 2023, Llywodraeth Cymru, WG45657 ISBN digidol 978-1-83504-774-3
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg

Rhagair

Dyma seithfed adroddiad blynyddol Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ("y Tribiwnlys") ar ei gydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg ers i'r Safonau ddod i rym ar 30 Mawrth 2017. Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar y cyfnod o 1 Ebrill 2022 i 31 Mawrth 2023.

Mae dwy ran i'r Tribiwnlys, sef yr ysgrifenyddiaeth a'r aelodau. Mae'r ddwy ran yn gweithio gyda'i gilydd, yn ystod y broses apelio a hawlio gan wneud tasgau gwahanol. Yr aelodau yw:

- llywydd y Tribiwnlys, hynny yw, yr arweinydd barnwrol;
- is-Lywydd;
- cadeiryddion sy'n gyfreithwyr;
- aelodau proffesiynol sy'n syrfewyr siartredig;
- aelodau lleyg.

Mae'r Tribiwnlys, ei aelodau a'i benderfyniadau yn annibynnol ar y Llywodraeth. Mae gan y Tribiwnlys 5 aelod (2 aelod cyfreithiol, 2 syrfëwr ac un aelod lleyg) sydd â sgiliau Cymraeg cryf, a gellir cynnull panel llawn (hynny yw, cadeirydd cyfreithiol, aelod proffesiynol ac aelod lleyg) a all glywed a chynnal gwrandawiad llawn drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae Is-lywydd y Tribiwnlys yn siaradwr Cymraeg rhugl.

Mae'r ysgrifenyddiaeth yn gyfrifol am waith gweinyddol y Tribiwnlys, ac yn ymdrin â'r holl ymholiadau ffôn ac ysgrifenedig. Gweision sifil yw'r rhain a gyflogir gan Lywodraeth Cymru, ac maent yn rhan o Uned Tribiwnlysoedd Cymru, sy'n gyfrifol am weinyddu chwe thribiwnlys datganoledig ledled Cymru. Mae gan dîm yr ysgrifenyddiaeth ddau aelod sy'n rhugl yn y Gymraeg, yn ogystal â'r Uwch Reolwr Gweithrediadau a Phennaeth Tribiwnlysoedd Cymru sydd ill dau hefyd yn rhugl.

Dyddiad cyhoeddi: 29/09/23

Manylion cyswllt ar gyfer ymholiadau: rpt@llyw.cymru

Adran 1 – Trefniadau Goruchwylio Cydymffurfiaeth

Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn wedi'i ddrafftio gan Uned Tribiwnlysoedd Cymru ac wedi'i gymeradwyo gan Lywydd y Tribiwnlys Eiddo Preswyl.

Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn i'w weld ar wefan y Tribiwnlys, ac mae Comisiynydd y Gymraeg wedi cael gwybod ei fod wedi'i gyhoeddi.

Adran 2 – Asesu Cydymffurfiaeth

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Mae'r Tribiwnlys yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau cyflenwi gwasanaethau drwy'r camau canlynol:

- Darparu canllawiau i staff am sut i ymateb i ohebiaeth, ateb y ffôn a negeseuon e-bost.
- Darparu templedi ar gyfer llythyrau sy'n cynnig cyfle i ddefnyddwyr y Tribiwnlys gael gohebiaeth yn Gymraeg. Mae llythyrau a negeseuon e-bost oddi wrth y Tribiwnlys hefyd yn cynnwys brawddeg safonol yn datgan bod gohebiaeth yn cael ei chroesawu yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
- Mae'r holl ddogfennau a gynhyrchir ar gyfer y cyhoedd ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg, gan gynnwys ffurflenni cais a dogfennau canllaw. Mae fersiynau Saesneg o ddogfennau a ffurflenni a gynhyrchir gan y Tribiwnlys hefyd yn cynnwys brawddeg safonol yn datgan eu bod ar gael yn Gymraeg, ac y gall y cyhoedd gyflwyno gwybodaeth i'r Tribiwnlys yn Gymraeg.
- Sicrhau bod pawb yn deall bod darpariaeth ar gyfer cynnal gwrandawiadau yn Gymraeg ac y gall y rhai sy'n bresennol ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwrandawiad.
- Mae pob tudalen ar ein gwefan ar gael yn Gymraeg a Saesneg.
- Cyflwynodd Llywodraeth Cymru system ffôn newydd drwy Microsoft Teams ym mis Ebrill 2021. Mae'r Tribiwnlys yn defnyddio'r system newydd hon i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â safonau 8 a 9 drwy sicrhau bod gan ddefnyddwyr y Tribiwnlys yr opsiwn o bwyso 1 i siarad ag aelod o'r tîm yn Gymraeg a phwyso 2 i siarad ag aelod o'r tîm yn Saesneg.

Defnyddio ein Gwasanaethau

Daeth 181 o geisiadau i law'r Tribiwnlys yn 2022-23, ac o'r ceisiadau hyn cynhaliwyd 38 o wrandawiadau, ni ofynnwyd i unrhyw un o'r ceisiadau gael eu prosesu yn Gymraeg, ac o ganlyniad i hynny ni chynhaliodd y Tribiwnlys unrhyw wrandawiadau drwy gyfrwng y Gymraeg.

Gwefannau

Nodir isod ddadansoddiad o faint o weithiau yr ymwelwyd â thudalen hafan Gymraeg a Saesneg y Tribiwnlys ar y rhyngrwyd.

	Saesneg	Cymraeg	Cyfanswm
Nifer yr ymweliadau â'r dudalen	11,044	265	11,309

Safonau Llunio Polisi

Mae'r Tribiwnlys yn arfer ei swyddogaethau statudol yn unol â'i ddeddfwriaeth lywodraethol. Nid yw o fewn cylch gwaith y Tribiwnlys i ddatblygu polisi. Er hynny, rydym yn ystyried effaith ein penderfyniadau gweithredol ar ddarparu ein gwasanaethau yn Gymraeg.

Safonau Cadw Cofnodion

Mae Hysbysiad Cydymffurfio'r Tribiwnlys (sy'n manylu ar y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, Llunio Polisi a Chadw Cofnodion y mae'n rhaid i'r Tribiwnlys gydymffurfio â hwy) wedi'i gyhoeddi ar wefan y Tribiwnlys: www.tribiwnlyseiddopreswyl.llyw.cymru/sites/residentialproperty/files/2019-01/welsh-lang-compliance-notice-cy.pdf.

Rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion a ddaw i law, os oes rhai, sy'n ymwneud â chydymffurfio â'r Safonau.

Cwynion

Ni ddaeth unrhyw gwynion i law'r Tribiwnlys ynghylch gweithredu'r Safonau yn ystod y cyfnod adrodd.

Adran 3 – Adrodd ar waith a wnaed yn 2022-2023

Mae'r tabl isod yn adrodd ar gynnydd 'Gwaith sydd i ddod' a gafodd ei gynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2021-2022.

	Camau gweithredu	Cynnydd
1.	Datblygu cynllun gweithredu ar gyfer hyrwyddo ac annog y cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg wrth ymwneud â'r Tribiwnlys.	**Amcan wedi'i gwblhau**. Mae camau gweithredu wedi'u datblygu a fydd yn bwydo i mewn i Gynllun Rhanbarthol Uned Tribiwnlysoedd Cymru ar gyfer 2023-24.
2.	Bydd y Tribiwnlys yn cynnal archwiliad o sgiliau aelodau Cyfreithiol a Lleyg y Tribiwnlys. Diben hynny yw adolygu ein cofnod o'r rhai a fyddai'n gallu cynnal gwrandawiad Tribiwnlys drwy gyfrwng y Gymraeg.	**Amcan wedi'i gwblhau**. Gellir gweld canlyniadau'r archwiliad o dan ragair yr adroddiad hwn, lle mae'n manylu ar nifer yr aelodau sy'n gallu cynnal gwrandawiad heb fod angen cyfieithydd arnynt. Roedd dau aelod wedi methu ymateb i'r archwiliad ar y pryd.
3.	Bydd gwaith hefyd yn cael ei wneud i gynllunio system hunanreoleiddio o ran cydymffurfio â safonau'r Gymraeg ar gyfer y Tribiwnlys.	**System wedi'i chynllunio**. Mae dau holiadur 'ticio blychau' wedi'u llunio, un ar gyfer clercod ac un ar gyfer y rheolwr busnes. Mae'r rhain yn helpu i brocio'r cof a gwirio gwybodaeth am Safonau'r Gymraeg. I'w weithredu 2023-24.
4.	Bydd dogfen ganllaw hefyd yn cael ei chynhyrchu, i roi cyfarwyddiadau i'r Tribiwnlys ar sut i gael gwasanaeth cyfieithu ysgrifenedig a chyfieithu ar y pryd, ac ar hwyluso cyfarfodydd dwyieithog drwy blatfformau fideo-gynadledda.	**System wedi'i chynllunio**. Nid yw'r canllawiau ar gyfer y system wedi'u cwblhau gan fod fframwaith cyfieithu newydd yn cael ei gaffael. Unwaith y bydd y fframwaith newydd ar waith, bydd y canllawiau'n cael eu cwblhau. I'w weithredu 2023-24.

Adran 4 – Gwaith sydd i ddod 2023-2024

1. Meithrin cysylltiadau â defnyddwyr y gwasanaeth i nodi rhwystrau rhag rhyngweithio â'r Tribiwnlysoedd drwy gyfrwng y Gymraeg.

2. Nodi gwelliannau y gellir eu gwneud a'u rhoi ar waith yn ystod 2023-24 i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn ein Tribiwnlysoedd.

3. Darparu hyfforddiant i holl aelodau'r Tribiwnlys a staff Uned Tribiwnlysoedd Cymru i godi ymwybyddiaeth o'r defnydd o'r Gymraeg yn ei gwrandawiadau ac mewn perthynas â chyfathrebu ehangach, ac o rwymedigaethau'r Tribiwnlysoedd o dan Safonau'r Gymraeg.